

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.), Česká republika: školní atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (Kartografie Praha, a. s.), pravítko, kalkulačka, psací potřeby

1

10 bodů

Propagandistická mašinérie režimu portugalského diktátora Salazara vytvořila ve 30. letech 20. století velkolepý plakát „**Portugal não é um país pequeno!**“ („Portugalsko není malá země!“). Na světlejším podkladě mapy Evropy znázorňoval tento plakát tmavou barvou obrysy jednotlivých součástí tehdejšího portugalského impéria (na plakátu byly různě pootočený od správné severní orientace). Níže je upravený výřez z tohoto plakátu.

Obrázek: Výřez z plakátu „*Portugal não é um país pequeno!*“

Zdroj: upraveno podle A. H. de Oliveira Marques, J. J. Alves Dias (2003): *Atlas Histórico de Portugal e do Ultramar Português*. Universidade Nova de Lisboa, 656 s.

a) Uveď názvy čtyř největších zámořských součástí tehdejšího portugalského impéria, označených v mapě čísly 1–4. Použij současné názvy těchto států.

3 body

- 1 – Angola (0,5 b.)
- 2 – Mosambik (0,5 b.)
- 3 – Guinea-Bissau (1 b.)
- 4 – Východní Timor (1 b.)

Hodnocení: bodová dotace viz text
Řešení: viz text

Nápověda: Všechny státy se nachází na nebo poblíž 10° severní či jižní zeměpisné šířky.

- b) **Jaká byla celková rozloha** těchto čtyř největších součástí tehdejšího portugalského impéria **včetně Portugalska samotného**? Po osamostatnění sice mohlo dojít k drobným změnám hranic, ale ty zanedbejme.

2 body

Rozloha: 2 180 000–2 220 000 km²

Hodnocení: 2 b. za jakýkoli výsledek mezi 2 180 000 a 2 220 000 NEBO 0,5 b. za jakýkoli výsledek mezi 2 100 000 a 2 300 000

Řešení: viz text

- c) **Kolik procent celkové rozlohy evropského kontinentu** by zaujímala tato čtyři tehdy největší portugalská území včetně Portugalska samotného?

2 body

Podíl: 20–23 %

Hodnocení: 2 b. za jakýkoli výsledek mezi 20 a 23 % NEBO 0,5 b. za jakýkoli výsledek mezi 19 a 24 %

Řešení: viz text

- d) Ve 2. polovině 20. století se portugalské impérium rozpadlo a většina území zobrazených na plakátu se osamostatnila. Čtyři malá území se ale stala součástí dvou velkých asijských států. Na plakátu jsou sice tato území neoznačená a obtížně rozeznatelná, ale najdeš je ve Školním atlase světa v mapách, jež ukazují politický vývoj Asie. **Do tabulky níže napiš názvy těchto území a států, jejichž součástí se staly:**

2 body

Názvy území	Stát, jehož součástí se území stalo
<u>Damao, Diu a Goa</u>	<u>Indie</u>
<u>Macao</u>	<u>Čína</u>

Hodnocení: po 0,5 b. za každou správně vyplněnou buňku tabulky; na pořadí řádků nezáleží

Řešení: viz tabulka

- e) V tabulce v úkolu 1d) **zakroužkuj území, které Portugalsko ztratilo nejpozději.**

1 bod

Hodnocení: 1 b. za správnou odpověď

Řešení: Macao

2

10 points

Red Hat, an American open-source software giant, would like to open four new R&D (Research and Development) offices in four different African countries. The company needs to **select four countries that fulfil most of the five following criteria:**

- a) The total population of the country should be greater than 15 million inhabitants.
- b) The population density should be higher than 25 inhabitants per square kilometre.
- c) The literacy rate (the percentage of those older than 15 years who can read and write) should be higher than 50 %.
- d) The average (mean) length of life should be above 50 years.
- e) English should be one of the country's official languages – the country should be a former British colony, dominion, protectorate or mandate.

Of the following list of ten African countries, **underline four that meet most of the company's criteria:**

Ethiopia – Ghana – Kenya – Namibia – Nigeria
Senegal – South Africa – Tunisia – Zambia – Zimbabwe

Hodnocení: 2,5 b. za každý správně zatržený stát; pokud jsou zatrženy více než čtyři státy, odečíst za každý navíc zatržený stát 4 b., ale počet bodů za tento úkol nesmí klesnout pod 0

Řešení: viz text

3

5 bodů

Skautský oddíl plánuje vypravit se na kánoích na některou českou řeku. Pro její výběr si vedoucí oddílu zvolili následující kritéria, týkající se kvality vody a okolí řeky:

- a) **Průměrný roční průtok** dané řeky v místě jejího ústí do jiné řeky či při výtoku z území Česka musí být mezi 25,0 a 50,0 m³/s.
- b) Tok musí být z hlediska **organického znečištění** pouze mírně znečištěný či neznečištěný alespoň na jednom nepřerušném, nejméně 20 kilometrů dlouhém úseku.
- c) Řeka musí svými mírně znečištěnými či neznečištěnými úseky (bez ohledu na jejich délku) přímo protékat či být ve vzdálenosti do 5 km vzdušnou čarou od nejméně **dvou velkoplošných chráněných území** (CHKO či NP) vyhlášených na území Česka.
- d) Alespoň jedno z těchto chráněných území musí zasahovat do **teplé podnebné oblasti**.

Uved' název řeky, která splňuje všechna uvedená kritéria.

Řeka: Ohře

Nápověda: Nejjednodušší je začít úkol řešit výběrem řek, které splňují kritérium a).

Hodnocení: 5 b. za správnou odpověď; pokud je uvedeno více řek tak 0 b.

Řešení: viz text

4

5 bodů

Níže je uveden stručný popis přírodních poměrů a zemědělství v okolí dvou českých měst. **Ke každému textu přiřaď jedno město z nabídky**, která obsahuje rodná města některých tvůrců Zeměpisné olympiády (dvě z těchto čtyř měst zůstanou nepřirazená).

Města: Hořice, Chotěboř, Nové Město na Moravě, Žatec

a) Město s průměrnými ročními teplotami 6 až 7 °C a srážkami 700 až 800 mm. Na metamorfovaných horninách s výskytem zlomů a hornin z doby křídý se vyvinuly hlinitopísčité a písčitohlinité půdy, zvláště kambizemě a zamokřené půdy. Převažuje pěstování pšenice, ječmene, žita, brambor a řepky, významný je chov prasat.

Město: Chotěboř

b) Město s průměrnými ročními teplotami 7 až 8°C a srážkami 600 až 700 mm. Na horninách z doby křídý a omezeně i neogénu se vyvinuly hlinité půdy, zvláště hnědozemě a kambizemě. Převažuje pěstování pšenice, ječmene, píce, v menší míře i řepky, ovoce a řepy cukrovky.

Město: Hořice

Hodnocení: po 2,5 b. za každé správně přiřazené město

Řešení: viz text

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

5

6 bodů

Úrodnost zemědělských půd, a tedy jejich vhodnost pro zemědělství, vyjadřujeme pomocí takzvané **produkční schopnosti**, označované též jako **bonita půdy**. V Česku se produkční schopnost zemědělských půd určuje na stupnici od 0 (nejméně úrodné) do 100 (nejúrodnější). Níže je uvedeno osm okresů. **Rozřaď je do čtyř skupin podle průměrné produkční schopnosti jejich zemědělské půdy.** Do každé skupiny patří dva okresy.

Nápověda: Úrodnost půdy ovlivňuje celá řada přírodních podmínek: např. nadmořská výška, sklonitost, klima, půdní typ apod. Nezapomeň ale, že z hlediska přírodních podmínek je většina okresů vnitřně různorodá, to znamená, že se v nich vyskytují jak oblasti úrodnější tak méně úrodné.

Okresy: Brno-venkov, Jablonec nad Nisou, Kladno, Kolín, Olomouc, Příbram, Vsetín, Žďár nad Sázavou

Méně než 44 bodů (nejméně úrodné): Jablonec nad Nisou, Vsetín (každý po 0,5 b.)

45–59 bodů: Příbram, Žďár nad Sázavou (po 1 b.)

60–74 bodů: Brno-venkov, Kladno (po 1 b.)

75 a více bodů (nejúrodnější): Kolín, Olomouc (každý po 0,5 b.)

Hodnocení: bodování za každý správně přiřazený okres viz text

Řešení: viz text

6

6 bodů

Výsledky voleb v různých územích (obcích, městských částech) se liší a do značné míry odráží složení tamní společnosti. Lidé s různým vzděláním a společenským a ekonomickým postavením mívají totiž odlišné životní hodnoty a názory.

Níže jsou uvedeny *charakteristiky čtyř území v Česku (A–D)* a *tabulka 1*. Tabulka ukazuje odhad procent voličských hlasů, které by v územích A–D mohly získat jednotlivé politické strany, pokud by se konaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR počátkem roku 2014. Pro srovnání je uveden též souhrnný odhad za celé Česko.

Ke každému řádku tabulky přiřaď jedno území, kterému odpovídá daný odhad volebního výsledku – **do prvního sloupce tabulky zapiš vždy jedno písmeno označující území z nabídky A–D.**

Tabulka 1: Odhady výsledků voleb

Území	ČSSD	ANO 2011	KSČM	TOP 09	ODS	Úsvit T. Okamury	KDU-ČSL	Strana zelených	Ostatní
Česko celkem	21	19	15	12	8	7	7	3	9
D	11	19	5	23	7	7	3	16	9
B	19	19	6	11	5	7	23	1	9
A	11	19	4	23	19	7	2	6	9
C	31	19	23	6	3	7	1	1	9

Zdroj: J. Kabrda

- A.** Obec s přibližně tisíci obyvateli v zázemí Prahy. Více než polovina obyvatel se sem přistěhovala po roce 1990. Většina rodin má nadprůměrný příjem a vlastní rodinný dům s bazénem a jeden či dva automobily. Většina obyvatel dojíždí za prací do Prahy kde je zaměstnána ve službách (banky, poradenské společnosti apod.).
- B.** Obec s přibližně pěti sty obyvateli v okrese Hodonín. Je obydlena převážně staršími lidmi a rodinami s dětmi. Podíl věřících přesahuje 90 %. Většina obyvatel je zaměstnána v zemědělství.
- C.** Panelové sídliště v okrese Most. Je obydleno převážně staršími lidmi, většina obyvatel má pouze základní vzdělání. Lidé v produktivním věku jsou buď nezaměstnaní nebo pracují v dělnických profesích a ve službách (maloobchod, úklid apod.).
- D.** Čtvrť v Praze v blízkosti městského centra. Je obydlena převážně mladými lidmi, studenty vysokých škol či lidmi s vysokoškolským vzděláním, umělci, občanskými aktivisty a zaměstnanci neziskových organizací.

Hodnocení: po 1,5 b. za každé správně přiřazené území; uznat v případě záměny A a D, ale udělit pouze 1,5 b. za celou takto zaměněnou dvojici

Řešení: viz tabulka

7

6 bodů

Lidstvo ovlivňuje atmosféru Země řadou svých činností. Do tabulky níže sestav přehled vybraných způsobů, kterými člověk do atmosféry zasahoval či zasahuje.

Ze sady pojmů v rámečku přiřaď ke každému problému:

- a) jeho příčinu;
- b) příklad následku;
- c) typické území, kde se tento následek projevuje;
- d) možné řešení.

Pojmy jsou očíslovány – **do tabulky vyplňuj pouze odpovídající čísla.**

1 – Antarktida a Austrálie, 2 – velká města a jejich okolí, 3 – odumírání lesů, 4 – odsíření tepelných elektráren, 5 – posílení prostředků hromadné dopravy, 6 – rakovina kůže a poškození zraku, 7 – severní Čechy, 8 – spalování nekvalitního hnědého uhlí, 9 – automobilová doprava, 10 – poškození plic přízemním ozónem, 11 – vypouštění freonů, 12 – změny náplní v chladicích systémech a sprejích

Příčina problému	Problém	Příklad následku	Území projevu	Možné řešení
<u>8</u>	kyselé deště	<u>3</u>	<u>7</u>	<u>4</u>
<u>11</u>	poškození ozónové vrstvy	<u>6</u>	<u>1</u>	<u>12</u>
<u>9</u>	fotochemický smog	<u>10</u>	<u>2</u>	<u>5</u>

Hodnocení: za každé správně vyplněné pole 0,5 b.

Řešení: viz tabulka

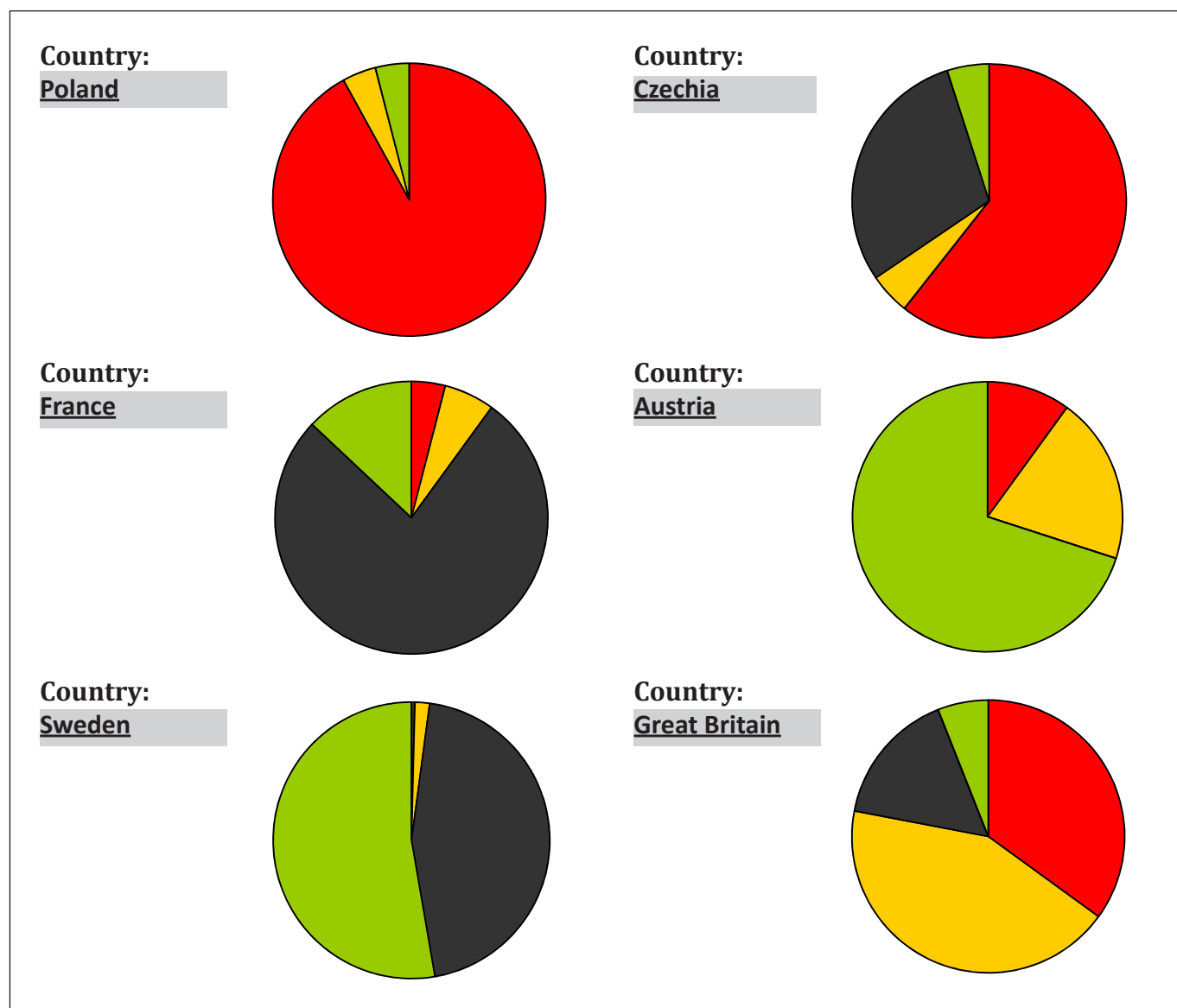
8

6 points

The charts below show the **energy mixes** (structures of production of electricity) of six European countries – **Austria, Czechia, France, Great Britain, Poland** and **Sweden** – in 2007. The production of electricity is classified by resource:

- coals of all types
- nuclear energy
- oil and natural gas
- all renewable resources (including large hydroelectric power stations)

Match each country to a chart by **writing down the name of the corresponding country on each chart** (e.g., Country: Czechia).

Source: Eurostat

Hodnocení: po 1 b. za každý správně přiřazený stát
Řešení: viz diagramy

9

6 points

There are twelve statements below. Some of them are correct, and some are false. **Circle the false statements.**

- a) The California and Peru currents are both cold ocean currents, not warm ones.
- ☒ b) "Tornado" is a term used for tropical cyclones in the Atlantic Ocean.
- c) In dry regions, over-farming and over-grazing by livestock usually lead to soil erosion and desertification.
- d) The highest peak in Romania exceeds 2 000 metres above sea level.
- e) Salinity is lower in the Baltic Sea than in the Mediterranean Sea.
- ☒ f) Forest area as a percentage of total land area is higher in France than in Austria.
- g) In general, biodiversity decreases from the equator to the poles.
- ☒ h) Lake Balaton in Hungary is a closed lake with no outflow, and as a result it is a salt (saline) lake.
- i) Both San Francisco and Seoul lie north of the Tropic of Cancer (the Northern Tropic).
- j) Due to human activities, metropolitan areas are usually warmer than the surrounding countryside – an effect known as an "urban heat island".
- k) An endemic species is a species that is unique to a defined geographic location (an island, mountain range, etc.) and that cannot be found anywhere else.
- ☒ l) A hypocentre is a point on the Earth's surface directly above the epicentre of an earthquake.

Hodnocení: za každé správně zakroužkované či nezakroužkované tvrzení 0,5 b.
Řešení: viz text

MULTIMEDIÁLNÍ TEST

Potřebné vybavení: psací potřeby

10

10 bodů

Zakroužkuj správné odpovědi

Pokud se spleteš, odpověď škrtni a napiš správné písmeno na konec řádku.

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D

Hodnocení: za každou správnou odpověď 1 bod;

pokud je u některé otázky zakroužkováno více možností, tak se za danou otázku počítá 0 bodů

Řešení: viz tabulka